

פרשת בא (תשפ"ב)

ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו (י', א')

יש לעיין דבפרשת וארא (ז', ג') כתיב ואני אקשה את לב פרעה ולא אמר ואת לב עבדיו, ולמה כאן הוסיף גם את לב עבדיו. ועוד, דבכל המכות לא כתיב ויכבד לב עבדיו, רק במכת ברד כתיב (ט', ל"ד) ויכבד לבו הוא ועבדיו, ולמה הוצרך לזה.

והנה, במכת שחין כתיב בפעם הראשונה ויחזק ה' את לב פרעה ולא סתם ויחזק לב פרעה. וביארו הרמב"ן ורבינו בחיי דכיון שהחרטמים לא היה יכולים לעמוד לפני משה מפני השחין (ט', י"א) ממילא היה פרעה צריך סיוע מהקב"ה לחזק את לבו כי החרטמים לא היה יכולים להיות שם לחזק את לבו כמו בשאר מכות.

ולפי זה יש לפרש, שהקב"ה חשש שאחר מכת שחין הכירו החרטמים שהכל מהקב"ה ולא יבואו אל פרעה גם במכת ברד לחזק את לבו, וממילא צריך הקב"ה להכביד את לב עבדיו כדי שיבואו אל פרעה לחזק לבו וזהו מה שכתוב בפרשת בא כי אני הכבדתי את לבו במכת שחין ואת לב עבדיו במכת ברד כמו שכתוב ויכבד לבו הוא ועבדיו. ולפי זה מדויק מה שכתב במכת ברד (ט', ל"ה) ויחזק לב פרעה ולא כתיב ויחזק ה' את לב פרעה כמו שכתב במכת שחין, דכיון שהיה החרטמים אצל פרעה, והקב"ה הכביד את לבם, החזיקו הם את לב פרעה ולא היה צריך הקב"ה לחזקו. (נ.מ.)

משכו וקחו לכם צאן (י"ב, כ"א)

לכאורה תמוה, דלעיל (י"ב, ג') כתיב ויקחו להם איש שה, והפירוש מי שיש לו שה יקח, ומי שאין לו שה יקנה, ולא יזה צורך הוסיף משה רבינו ע"ה תיבת משכו.

ויש לומר ע"פ דברי הגאון הקדוש רבי אלעזר זי"ע מפולטוסק שהקשה איך היו יכולים לקנות צאן מהמצריים, הרי היה עבודה זרה שלהם, ונעבד אסור לקרבן. ותירץ ע"פ הגמרא בעבודה זרה (נ"ג, א') דעכו"ם שמכר עבודה זרה שלו הרי היא מבוטלת. ולכאורה אין תירוצו מספיק, דכי אמרין דעל ידי מכירה נתבטלה, במוכר לישראל שלא יעבדנה, אבל אז הלא ישראל גם כן עבדו עבודה זרה כמבואר במדרש פסיקתא רבתי (ט"ו, ז') דכשבא משה רבינו ע"ה ואמר להם בחודש הזה אתם נגאלים, אמרו לו רבינו משה הואיל וכל מצרים מלאה מגילולים שלנו איך אנו נגאלים. ויש לומר דחדא מתורצת בחברתה, דאיתא במדרש רבה (ט"ז, ב') דכוונת משה רבינו ע"ה במה שאמר משכו לומר משכו ידיכם מעבודה זרה, אם כן אף מי שאין לו שה יוכל לקנותה מן המצרים, דהואיל ונמכרת למי שאינו עובד אותה, הרי היא מבוטלת ויכול ישראל לקנותה. (בן לאשר)

אני לדודי